

PATVIRTINTA

Šilutės rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje
prevencijos komisijos posėdžio protokolu
2024 m. vasario 6 d. Nr. TBK-P-3

ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS 2023 M. VEIKLOS ATASKAITA

I. SKYRIUS

SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS SUDARYMAS IR UŽDAVINYS

Šilutės rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos (toliau – Komisija) uždavinys – įgyvendinant Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, nagrinėti smurto artimoje aplinkoje klausimus, Tarybos pateiktus siūlymus, savivaldybės institucijoms ir įstaigoms teikti pasiūlymus dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje politikos įgyvendinimo, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims teikimo, smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų) vykdymo.

2023 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 nauja redakcija. Šilutės rajono savivaldybės mero 2023 m. birželio 28 d. potvarkiu Nr. M1-168 patvirtinta Šilutės rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisija. Komisijos sudėtis atitinka Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje numatytus reikalavimus. Vieną trečdalį Komisijos narių sudaro nevyriausybinių organizacijų atstovai. Komisiją sudaro 13 narių: Gintarė Tamašauskienė – Šilutės rajono savivaldybės administracijos Viešųjų paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė-savivaldybės gydytoja (Komisijos pirmininkė), Valdas Miliauskas – rehabilitacijos centro „Gabrielius“ direktorius (Komisijos pirmininkės pavaduotojas), Daiva Kostiuškienė – Lietuvos probacijos tarnybos Klaipėdos regiono skyriaus vyriausioji specialistė, Leonas Galdikas – Klaipėdos apygardos prokuratūros Tauragės apylinkės prokuratūros prokuroro padėjėjas, Remigijus Rudminas – Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilutės rajono policijos komisariato viršininkas, Dainora Butvydienė – Šilutės rajono savivaldybės administracijos

Švietimo, sporto ir kultūros skyriaus vedėja, Justina Šileikienė – Šilutės rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė, Reda Urbaitytė – Šilutės socialinių paslaugų centro direktorė, Jurgita Cinskienė – Kretingos moterų informacijos ir mokymo centro direktorė, Indra Pranaitienė – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus patarėja Šilutės rajono savivaldybėje, Birutė Knapkienė – Rusnės bendruomenės atstovė, Irena Vismantienė – Žemaičių Naumiesčio bendruomenės pirmininkė, Eglė Paulauskienė – sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Šilutės viltis“ vadovė.

II. SKYRIUS

SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS VEIKLA

Pagrindinė Komisijos veiklos forma – posėdžiai. Įgyvendindama pagrindinius uždavinius, Komisija inicijuoja pasitarimus aktualiais smurto artimoje aplinkoje kontrolės, prevencijos klausimais, analizuoja gautą informaciją iš socialinių, švietimo įstaigų, teisėsaugos institucijų. 2023 metais organizuoti 4 Komisijos posėdžiai. Aptarti svarbiausi klausimai – dėl specializuotos kompleksinės pagalbos, socialinių paslaugų ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims, ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims teikimo gerinimo savivaldybėje.

Komisijos posėdžiai yra tik viena iš Komisijos veiklos formų, tačiau ypač svarbus yra nuolatinis Komisijos narių kompetencijų tobulinimas. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos nariams, socialiniams darbuotojams, negalios organizacijoms, specialistams, dirbantiems su pagalba nukentėjusiems nuo smurtinių nusikaltimų, organizavo mokymus. „Seksualinio smurto prevencija: nuo ko pradėti?“, „Naujos praktikos savivaldybėje: negaliai jautrus atsakas į smurtą“, „Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos vadovų pasirengimo veiklai mokymai“.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 4 straipsnio 12 dalies 7 punkte numatytais reikalavimais, Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. A1-957 patvirtintas savivaldybės teritorijoje veikiančių įstaigų ir organizacijų, teikiančių socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų

patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims ir organizuojančių smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų) įgyvendinimo, sąrašas. Šis sąrašas paskelbtas Teisės aktų registre ir savivaldybės interneto svetainėje.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 straipsnio reikalavimus, Komisijos siūlymu, Šilutės rajono savivaldybės mero 2023 m. birželio 28 d. raštu R3-3342 „Dėl smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimo“ savivaldybės švietimo, asmens sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų įstaigos informuotos apie pareigą, sužinojus apie smurtą artimoje aplinkoje ar smurtą artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį, informaciją perduoti specializuotam pagalbos centrui ir policijai.

Komisija, susipažinusi, kaip savivaldybėje įgyvendinama apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims politika, kylančiais iššūkiais ir problemomis, 2023 m. gruodžio 5 d. raštu Nr. R3-5864 „Dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimo“ pateikė pasiūlymus Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tarybai dėl nacionalinės apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims teikimo politikos įgyvendinimo tobulinimo.

Siekiami atkreipti visuomenės dėmesį į smurto artimoje aplinkoje problemą ir kelti visuomenės nepakantumą šiam reiškiniui. Tarptautinei kovos su smurtu prieš moteris dienai, kuri minima lapkričio 25-ąją, paminėti, Šilutės „Soroptimos“ klubas 2023 m. lapkričio 23 d. pakvietė Šilutės rajono savivaldybės gyventojus į renginį, kurio metu vyko filmo „Mūšiai už uždarytų durų“ peržiūra. Kretingos moterų informacijos ir mokymo centro atstovė renginio dalyviams pateikė statistiką apie smurto atvejus mūsų savivaldybėje.

Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilutės rajono policijos komisariate 2023 metais gauti 742 pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Pradėti 157 ikiteisminiai tyrimai. 59 atvejais atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą. Išduoti 147 apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderiai. 59 asmenims taikytos administracinio poveikio priemonės dėl smurto artimoje aplinkoje orderio reikalavimų nevykdymo. 40 asmenų taikytos administracinio poveikio priemonės dėl

piktnaudžiavimo smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančių asmenų ar smurtą patyrusių asmenų teisėmis.

III. SKYRIUS

PAGALBOS IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS

2023 m. vasario 15 d. Šilutės rajono savivaldybė su Kretingos moterų informacijos ir mokymo centru pasirašė bendradarbiavimo sutartį Nr. R5-92 dėl specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims organizavimo. 2023 metais specializuota kompleksinė pagalba suteikta 286 Šilutės rajono savivaldybės gyventojams, iš kurių 6 asmenys į specializuotą pagalbos centrą kreipėsi asmeniškai, apie 1 asmenį informavo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Šilutės rajono savivaldybėje, visais kitais atvejais informaciją perdavė Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilutės rajono policijos komisariatas. Specializuota kompleksinė pagalba buvo suteikta 219 moterų ir 67 vyrams, iš jų 22 moterims su negalia ir 2 vyrams su negalia. 22 asmenys pagalbos atsisakė, 3 asmenims atsisakyta teikti pagalbą, su 13 asmenų nepavyko susisiekti. Iš visų nukentėjusiųjų 200 moterų nukentėjo nuo vyrų, 19 – nuo moterų. 38 vyrai nukentėjo nuo vyrų, 29 – nuo moterų. 286 asmenims suteikta informavimo / konsultavimo pagalba, 21 asmeniui suteiktos individualios psichologo konsultacijos, 22 asmenims suteiktos teisininko konsultacijos.

Socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikia Šilutės socialinių paslaugų centro krizių centras. 2023 metais į Šilutės socialinių paslaugų centrą pagalbos kreipėsi 1 asmuo, patyręs smurtą artimoje aplinkoje.

Socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims teikia Šilutės socialinių paslaugų centro nakvynės namai. Nuo 2023 m. liepos 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. policija į Šilutės socialinių paslaugų centro nakvynės namus pristatė 24 smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančius asmenis. 22 iš jų buvo neblaivūs. Visi asmenys pasinaudojo vienos nakties apnakvindinimo paslauga ir kitą dieną iš nakvynės namų išvyko. Nė vienas asmuo nepareiškė noro gauti kitas socialines paslaugas.

Klaipėdos apskrities pagalbos vyrams centras organizuoja Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programą (mokymus). 2023 metais nė vienas Šilutės rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo savanoriškai nepanoro dalyvauti smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programoje ir suprasti tokio elgesio priežastis, mokytis nesmurtinio elgesio.

2023 m. rugpjūčio 1 d. Šilutės rajono savivaldybė su Greitosios medicinos pagalbos tarnyba pasirašė bendradarbiavimo sutartį Nr. R5-561 dėl pagalbos kriziniais atvejais asmenims, kurie dėl negalios ar sveikatos būklės negali likti namuose be artimųjų pagalbos, organizavimo.

Šilutės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure teikiamos nemokamos psichologinės gerovės specialisto individualios bei grupinės psichologo konsultacijos tiek suaugusiems, tiek ir vaikams. 2023 metais sutektos 959 individualios psichologo konsultacijos 186 asmenims. Įvyko 31 grupinis užsiėmimas, kuriuose dalyvavo 345 asmenys.

Vaiko gerovės ir globos centre vykdomos kompleksinės paslaugos šeimai teikia individualias ir (ar) grupines psichologo konsultacijas, savipagalbos grupes patiriantiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje. 2023 metais 74 asmenys kreipėsi individualių psichologo paslaugų, kurioms iš viso skirtos 443 valandos.

UAB medicinos centro „Puriena“ psichikos sveikatos centre teikiamos psichiatro, psichologo, socialinio darbuotojo, šeimos konsultacijos, medikamentinis gydymas, taikoma individuali ir grupinė psichoterapija.

IV. SKYRIUS

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Išanalizavus, kaip savivaldybėje įgyvendinama apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims politika, pastebima, kad paskyrus asmeniui apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderį ir jam pateikus informaciją apie smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programą, asmuo nepageidauja joje dalyvauti, todėl dažnai smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo praėjus 15 parų grįžta į artimą aplinką be jokio pasirengimo keisti savo

elgesį. Nustatoma atvejų, kai smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo nesilaiko smurto artimoje aplinkoje orderio įpareigojimų ir numatytos administracinio poveikio priemonės yra neveiksmingos. Asmuo arba nemoka administracinės baudos, arba baudą už jį sumoka pats smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo. Policijos iškvietimai dėl smurto artimoje aplinkoje periodiškai kartojasi tose šeimose, kur siūlomos pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patiriantis asmuo atsisako. Įprastai tose šeimose nepilnamečių vaikų nėra ir tos šeimos nėra intensyviai stebimos tarnybų, tačiau dažnu atveju šiose šeimose yra priklausomybė nuo alkoholio ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, akivaizdi rizika fizinio smurto, kuris gali sukelti labai sunkias pasekmes sveikatai arba pavojų gyvybei.

Siūlymai siekiant gerinti Komisijos veiklos efektyvumą:

- Stiprinti bendradarbiavimą su valstybės bei savivaldybės institucijomis, įstaigomis sprendžiant aktualius klausimus, susijusius su smurto artimoje aplinkoje kontrole ir prevencija, bei nevyriausybinėmis organizacijomis, stiprinant bendruomenės iniciatyvas, įgyvendinant priemones įvairioms tikslinėms grupėms.
- Bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis pirmenybę teikti partnerystei, kuri įmanoma tik nuolatinės komunikacijos tarp abiejų sektorių kontekste ir pagrįsta abipusiu sutarimu, supratimu ir vykdoma pasiskirstant darbus.